
Tor Åge Bringsværd – Thore Hansen**LOCSPOCS
és a titokzatos luk****Kozák Katalin** fordítása

Messze, bent a tengeren, van egy elvarázsolt sziget. Csak kedden és pénteken látható. Ezért nincs rajta a térképen.

Áll ezen a szigeten egy kastély, a kastélyban pedig egy ősi, nemesi származású tengeriszörny-család él. Itt él Locspocs is. Ez a történet pedig róla szól.

Locspocs nem ismerte se anyukáját, se apukáját. Szülei már kiskorában eltűntek. Senki sem tudja, hova lettek. Mindenki halottnak véli őket. De azért Locspocs gyakran gondol rájuk. Nem jó bizony ez a bizonytalanság.

Még szerencse, hogy van a Nagymama.

Locspocs nagyon szereti, ha a Nagymama mesél a Papa gyerekkoráról. Arról, mennyit csintalankodott. Meg, hogy hogyan találkozott a Mamával. És arról, amikor Locspocs megszületett...

A Nagyinál, a tűzhely fölött, nagy kép lóg a falon. Egy francia polip festette. Két fiatal, boldog tengeri szörnyet ábrázol, akik kis tengeri szörnyet tartanak a karjukban.

„Alig vagy hat hetes”, mutogatja mindig Nagymama.

Mikor Locspocsnak rossz kedve van, bekúszik a konyhába és a kép elé ül. Néha úgy tesz, mintha beszélgetne a képpel.

De egyszerűen csak történik valami...

Egy nagy palack sodródik a sziget partjára.

A kövekhez ütődik és összetörik.

„Jóságos hullámok!” mondja Ludvig bácsi, és az orrára teszi a pápaszemét. Mert a palackban egy levél rejtőzik.

A víz szinte mindent elmosott.

De azért valamit el lehet olvasni...

Ez áll benne: **pedig él...nem mozdulhat...a luktól ...segítetek nekünk**
Senki nem érti.

„De ezt a farokírást ismerem!” kiált fel Nagyi. (A tengeri szörnyek a farkukkal írnak vagy rajzolnak.) „Fogadni mernék akármiben, hogy ez az Emil fiam írása!”

Mindenki másra néz.

És Nagymama sírva fakad.

„Hát akkor mégis él a Papa,” mondja Locspocs szinte ijedten.

”És talán a Mama is?”

De Ludvig bácsi kételkedve csóválja óriási fejét.

„Nem lehet tudni milyen régen írták ezt a levelet,” mondja.

„A palack talán több éve sodródott a tengerben.”

De azért Locspocs nem adja fel a reményt.

Másnap bepakolja a hátizsákját.

Elbúcsúzik a Nagymamától, és a többiektől.

„Nem nyugszom, míg meg nem találom őket,” mondja Locspocs. „És már elég nagy vagyok, hogy egyedül is elbaldoguljak.”

„De hol akarod őket keresni?” kérdezik a többiek.

„Mindenhol!” válaszolja Locspocs, és tengernek indul.

Keletnek úszik. Nyugatnak úszik.

Északnak úszik. Délnek úszik.

De senki sem tud semmit... senki nem érti a levelet. Miféle „luk”-ról van szó?

Locspocs már két éve keres és kutat.

És már kezd kifáradni.

Egy szép nap, amint éppen egy pálmasziget strandján pihen, kalózhajót pillant meg. Locspocs felé tart.

A hajóból nagy ágyúk néznek ki.

És az árbocon fekete zászló lebeg. Rajta egy fehér koponya és két keresztbe tett csont.

Locspocs attól fél, hogy rálőnek, ha újra a vízbe merészkedik. Arra se lenne ideje, hogy elbújjon a dzsungelben. Úgy dönt inkább, beássa magát a homokba, csak a feje látszik ki. Behunyja az egyik szemét, és úgy tesz, mintha egy nagy kő lenne.

A kalózok elrettentően néznek ki. Szőrös az arcuk, némelyiknek még karika is van az orrában.

Nem veszik észre Locspocsot. Súlyos kincses ládákat cipelnek.

Locspocs vár, hogy egyedül maradjon. De amint előmászna, óriási robaj hallatszik a dzsungel felől – szikrázó füstoszlop csap fel az égnek.

A kalózok eszüket vesztve rohannak vissza a partra. Rémulten, egymás hegyén-hátán menekülnek. Némelyikük ordítózik vagy sír. Még a legszörösebbje is szipog.

A homokba huppannak, és bután bámulnak egymásra. „Mit tegyünk?” nyögdősnek.

„Hogy mi milyen fafejűek vagyunk!”

„Nyugil!” ordít a kapitány és fellép valamire, amiről azt hiszi egy nagy kő, de valójában az Locspocs feje. „Most aztán a legfontosabb hogy tartsuk meg a hidegvérünket!”

A kapitány köszörüli a torkát, és szigorúan körülnéz. „Először is: Remek luk kincseink elrejtésére.”

„Úgy van!” kiabálnak a kalózok.

(Luk? Gondolja Locspocs)

„Senki nem merészkedik egy ilyen szörny közelébe,” mondja a kapitány.

„Így igaz!” kiabálnak a kalózok.

(Szörny? Gondolja Locspocs)

ZümZZZZZümZZ

ZZZZümZZZZZ ZZZüm

ZZZZümZZZZ ZZZümZZZZZZZZZüm

Darázs?

„Jaj, de valamiről elfeledkeztünk,” mondja a kapitány. „Hiszen mi magunk sem merünk lemenni ebbe a lukba! Még csak ez kellett. Egy kincsekkel teli rejtkehely. És egy ici-pici gyémánt, nem sok, de még annyit se tudunk megkaparítani!”

„Húúú!” sóhajtják a kalózok.

„Tehát leszögezem” mondja a kapitány, „hogya a továbbiakban, a legnagyobb valószínűség szerint merem állítani, hogy egy egyáltalán nem mindennapi, de annál inkább komoly helyzet előtt állunk!”

„Úgy van!” kiabálnak a kalózok. „Te aztán fején találsz a szöveget! Így igaz!”

A kapitány meghajol, a kalózok meg megtapsolják.

Éppen akkor Locspocs hirtelen felnyitja a szemét. „Csak nem a mamámat és a papámat fogtátok el?” mondja dühösen.

Egy másodperc alatt a strand kiürül. Mert hirtelen még azok is fejest ugranak a vízbe, akik úszni se tudnak...

„Két szörny azért még nekem is sok!” kiáltja a kapitány vízzel teli szájjal.

„Ígérem, soha senkit nem rabolok ki többé! Holnap, esküszöm, beállok postásnak vagy asztalosnak!”

„Mi is!” - bugyborékolnak a többi kalózok. „Postásnak vagy asztalosnak! Mi is!”

Locspocs teljes rohammal kúszik befelé a dzsungelbe.

Könnyen megtalálja a helyet, amiről a kalózok beszéltek, hiszen még mindig füstölög és gőzfelhők szállingóznak belőle.

„Mama?” mondja óvatosan Locspocs.

Valaki fújtat és hörög a mélyből.

„Te vagy az, Papa?” kérdezi Locspocs és behajol a lukba.

De nem a szülei. Nem is tengeri szörnyek. A mély luk alján, aranyak és gyémántok között, részvények és értékpapíroktól körülvéve, egy dühöngő, fortyogó sárkányleány fekszik! Teste egészen ki van ficamodva, gyönyörű, kagylókkal berakott szárnyai a teste köré gyűrődtek.

„Mit tátod itt a szádat!” mordult Locspocsra a lány.

„Segíts ki innen, te időtlen!”

Locspocs leveti hosszú farkát, és a sárkányleány végre felmászhat.

Egy ideig állnak és szótlanul merednek egymásra. Aztán Locspocs kezét nyújt és meghajol. „Locspocsnak hívnak,” mondja. „Tengeri szörny vagyok.”

„Hát rögtön láttam, hogy valami nem stimmel veled” mondja a sárkányleány. „Se szárnyad nincs, és nem hinném, hogy tüzet tudnál okádni, és...”,

„Viszont udvariasabb vagyok, mint te” mondja Locspocs. „Mert te még megköszönni se tudsz semmit!” Locspocs hátat fordít és elkúszik.

„Hékás” kiálltja a sárkányleány. „Ne sértődj már meg! Ha te is ennyi ideig feküdtél volna tehetetlenül egy ilyen lukban, neked sem lenne olyan jó kedved!” Locspocs után fut és visszatartja. „Köszönöm szépen,” mondja és pukedlizik egyet. „Hamayokonak hívnak, és még sosem láttam tengeri szörnyet, de azért szívesen lennék a barátod!”

Aznap este tüzet raknak a parton. Sokáig fent vannak és beszélgetnek.

Hamayoko elmeséli, hogy egyszer úgy megfájult a hasa repülés közben... de úgy megfájult, hogy kényszerleszállást kellett végeznie. De nem nézett körül – és belezuhant abba a mély lukba. Úgy beszorult, hogy meg sem tudott moccanni. Ott találtak rá a kalózok...

„Még szerencse, hogy nem öltek meg!” mondja Locspocs.

„Óriási szerencse!” mondja Hamayoko. „De éppen kerestek egy helyet, ahová a rabolt kincset elrejtetik – és ugye minden mesében az áll, milyen jó, ha van egy sárkány, aki vigyáz a kincsre... Így is lett. Bezúdították nekem az összes kincset. És akkor még jobban beszorultam! Aztán elmentek. Anélkül, hogy egy falatot vagy egy csepp italt hagytak volna hátra...”

„Hát nem csoda, hogy dühbe gurultál, amikor visszajöttek,” mondja Locspocs.

„Na ná!” mondja Hamayoko. „Olyan dühbe gurultam, hogy majdnem felrobbantam!”

„De most már túl vagyunk rajta,” mondja Locspocs.

„Most már haza is repülhetsz – már ahol laksz.”

„Japánba” mondja Hamayoko. „Japánban lakom, egy hegy tetején – anyukámmal és apukámmal és ...”

Locspocs nagyot nyel. „Hát igen, pont ez az,” mondja. „Te hazamehetsz anyukádhoz és apukádhoz, én pedig... folytathatom a keresést. Én elvesztettem a szüleimet – fogalmam sincs hova lettek!”

„Talán segíthetnék neked a keresésben?” kérdezi Hamayoko.

Mielőtt lefekszene, nagy kövekkel gondosan eltorlaszolja a kincses gödör bejáratát.

„Ha a kalózok olyan ostobák lesznek, hogy visszamerészkednek, még egy aranyrögöt sem tudnak majd megkaparintani!” dörszöli össze a kezét a sárkányleány.

Nappal meleg van, de az éjszaka hideg.

Jól összebújnak és elalszanak.

Másnap reggel Locspocs csak egyre mondogatja a palackposta szavait:

pedig él...nem mozdulhat...a luktól ...segítetek nekünk

Mit jelenthetnek ezek a szavak?

Hamayoko feje ide-oda hajlong, annyira gondolkodik, hogy még a füle is füstölög. „A világ telis-teli van lukakkal,” mondja. „Ha szeretnénk megtalálni a mieinket, jobb, ha azonnal felkerekedünk!”

Locspocs úszik, Hamayoko pedig repül fölötte. Mindenfelé keresnek, kutatnak. Sok furcsaságra akadnak, de amit keresnek azt nem találják. Egyszer csak...

A kiadó engedélyével norvég nyelvből fordította: **Kozák Katalin**

© Gyldendal Norsk Forlag AS – Gyldendal Barn & Ungdom 2005

Ruffen og det mystiske hullet

Kozák Katalin önmagáról

Budapesten születtem, 1979 óta élek Oslóban. Itt végeztem egyetemet (UiO). Színháztudományból, művészettörténetből, és magyar nyelv- és irodalomból van diplomám. Az utóbbiból Svédországban, az uppsalai egyetemen vizsgáztam. Négy évig a Norvég Színházban dolgoztam Bjørn Endreson állandó rendezősegédeként, aki Norvégia legfőbb Beckett szakembere volt. Rengeteget tanultam tőle és a legendás „Beckett-gjeng”-től.

Pedagógus pályám a Hartvig Nissen Gimnáziumban kezdődött, ahol drámaelméletet és színháztörténetet tanítottam. Gyerekeim születése után négy évig óvodai peda-

gógusként dolgoztam és ez alatt az oslói egyetemen elvégeztem a gyakorlati pedagógiai szakot. Első főiskolai állásom egy évig Nyugat-Norvégiához kötött. 1994 óta az oslói főiskolán dolgozom drámaszakos tanárként, színháztörténészként. Színházművészeti pedagógusnak tartom magam. Kutatással is foglalkoztam. A Molde városában székelő Teater Vårt-hoz is kötődtem, ahol több színházi előadáshoz írtam - gimnáziumi tanárok számára - drámapedagógiai szaktanácsadót és az előadásokhoz kapcsolódó tanfolyamokat tartottam.

1996-97-ben a Tell kiadóban megjelent Színháztörténet I. és II. (Teaterhistorie Bind I og II) című európai színháztörténet munkának társszerzője voltam. Ez a könyv a mai napig különböző művészetpedagógiai főiskolák és gimnáziumok drámaszakos hallgatóinak kötelező szakirodalmi listáján szerepel.

A magyarországi Móra kiadónál fordításomban jelent meg három, népszerűnek bizonyuló mesekönyv: Tor Åge Bringsværd: *Locspocs, a kis tengeri szárny úszni tanul*; *Locspocs újabb kalandjai*; és *Locspocs és a Bolygó Hollandi*. Három új *Locspocs* fordításon dolgozom, amiket a három régi mesekönyv újranyomásával együtt a Móra készül kiadni a következő években.

A Norvég-magyar Csecsemő Színházról: A budapesti *Kolibri Családi Színházzal* másfél évtizeddel ezelőtt kezdődött az együttműködésem, amikor a színház társulata a *Locspocs és a Bolygó Hollandi* bábszínházi változatával nyitotta meg kapuit. Azóta munkahelyem (Høgskolen i Oslo, HiO) által is szakmai kapcsolatban vagyok velük. A Glitterbird - projekt keretében az Európai Unió támogatását több mint három évig élvezve, Franciaország, Olaszország, Dánia, Finnország, Magyarország és Norvégia 3-3 művészeti produkciót alkotott a három évesnél kisebb gyerekek számára. 2005 őszén, Budapesten széleskörű szakmai visszhangot keltő színházi fesztivált tartottak a Glitterbird művészei. A záró fesztivál 2006 őszén Párizsban volt. A magyar és a norvég színházi produkciók nagy sikert arattak. Ennek a több éves magyar-norvég művészeti kapcsolatnak büszkén vállalom az anyaságát, vagy legalább a bábaságát.

Mint a fentiekből kitűnik, az évek folyamán valahogy Beckett abszurd színházából kiindulva a csecsemő színház abszurditásainál kötöttem ki. Újabban a pici gyermekek tabula-rasa figyelme és lelkesedése köt le. Az esztétikai kommunikáció alapvető mibenléte és tulajdonságai érdekelnek, ennek dramaturgiáját kutatom. A felmerülő kérdésekről és dilemmákról tartok előadásokat, ahol saját csecsemőszínházi produkcióm tapasztalatait próbálom közvetíteni és elemezni. Legutóbb például 2006 augusztusában Tromsøben volt erre alkalmam egy nemzetközi, 0-3 éves korú gyerekekkel foglalkozó konferencián. Legközelebb 2007. március elején, két előadás keretében, Belgiumban, Hasselt város Katolikus Pedagógiai Főiskoláján lesz erre módom. Nagy örömmre szolgál, hogy Betty borte (*Itt a Betty, hol a Betty*) című előadásomat (Bruna Molin Bruce kolleganómmal együtt) a Kolibri Színház jóvoltából pici gyerekeknek is eljátszhattuk.